

Datum

2019-02-05

Vår referens

Emil Svensson

Utvecklingssekreterare

emil.svensson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Utbildningsdepartementet om Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77) HVO-2018-3510

Sammanfattning

Utredningen om specialistssjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningars betänkande *Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter* (SOU 2018:77) har skickats på remiss till Malmö stad och bland annat hälsa-, vård- och omsorgsnämnden.

Utredningens uppdrag har varit att se över specialistsjuksköterskeutbildningen. Syftet med översynen är att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov och ge studenterna den kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska.

Utredningen anser att den nuvarande specialistsjuksköterskeexamen inte ensam kan förse vården med de kompetenser som efterfrågas i vare sig dagens eller framtidens vård. Utredningen föreslår därför, utöver förändringar i specialistsjuksköterskeexamen, införandet av ett nytt yrke: avancerad klinisk sjuksköterska (AKS). Endast sjuksköterska som tagit ut en yrkesexamen som avancerad klinisk sjuksköterska får arbeta som AKS.

Förvaltningen ställer sig positiv till många förslag i utredningens betänkande, bland annat till förslaget om den nya yrkesrollen i avancerad klinisk sjuksköterska. Däremot är nämnden kritisk till att förslaget inte omfattar en magisterutbildning eller innehåller krav på yrkeslivserfarenhet. Förvaltningen vill också särskilt lyfta att den ställer sig kritisk till att hemsjukvården inte ges större utrymme i betänkandets förslag.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om remissen *Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter* (SOU 2018:77).

Beslutsunderlag

- Missiv
- Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77)
- G-Tjänsteskrivelse HVON 2019-02-20 Remiss om Framtidens specialistsjuksköterska (SOU 2018:77)
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2019-02-12

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden 2019-02-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Utredningen om specialistssjuksköterskeutbildning och vissa andra hälso- och sjukvårdsutbildningars betänkande *Framtidens specialistssjuksköterska – ny roll, nya möjligheter* (SOU 2018:77) har skickats på remiss till Malmö stad. Inom Malmö stad har funktionsstödsnämnden, grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt hälsa-, vård- och omsorgsnämnden fått ärendet som internremiss.

Utredningens uppdrag har varit att se över specialistssjuksköterskeutbildningen. Syftet med översynen är att den framtida utbildningen ska möta hälso- och sjukvårdens förändrade behov och ge studenterna den kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistssjuksköterska.

Bland utredningens förslag finns förslag på att införa ett nytt legitimerat yrke i form av en tvåårig yrkesexamen. För att kunna påbörja den tvååriga utbildningen på avancerad nivå krävs att studenten är legitimerad sjuksköterska. Yrkestiteln föreslås bli avancerad klinisk sjuksköterska (AKS) och ska vara en skyddad titel med egen yrkeslegitimation. Utöver förslag kopplade till examensutformningar ges även förslag på hur vårdgivare kan bli bättre på att ta tillvara på specialistssjuksköterskornas kompetenser.

Utredningens förslag och bedömningar

Nedan följer en sammanfattning av de förslag och bedömningar som utredningen lämnat och som berör förvaltningens ansvarsområde. Rubriker som är numrerade är hämtade i sin helhet från utredningen.

9.2 Tillgång och behov av specialistssjuksköterskor

Utredningen gör bedömningen att vårdgivare ska använda ledningssystem som verktyg i arbetet med att inventera och planera kompetensförsörjning och kompetensutveckling på kort och lång sikt gällande specialistssjuksköterskor och AKS.

9.3.1 Goda exempel på åtgärder som vårdgivarna kan vidta för att öka specialistssjuksköterskeyrkets attraktivitet

Utredningen bedömer att specifika anställningar för specialistssjuksköterskor bör skapas utifrån specialiseringsområde. Detta för att tydliggöra behov av specialistssjuksköterskor och vilka specialiseringsområden som behoven avser för att säkerställa att specialistssjuksköterskornas kompetens kommer verksamheten till del. Anställningar med krav på specialistssjuksköterskeutbildning ska utgå från verksamhetens behov och det är av stor vikt att arbetsbeskrivning och kompetens överensstämmer. Tydliga arbetsbeskrivningar tillsammans med kända karriärs- och lönetrappor kan öka incitamenten för sjuksköterskor att vidareutbilda sig.

9.3.3 Krav på systematisk och fortlöpande fortbildning

Utredningen föreslår att det ska ställas krav på systematisk och fortlöpande fortbildning för AKS och specialistsjuksköterskor. Socialstyrelsens föreskrifter anses som lämplig styrning för att säkerställa att de specialistutbildade genomgår fortbildning för att hålla sig uppdaterade inom yrket.

9.3.4 Ökat antal fristående kurser i högskolan

Utredningen lämnar förslag om att universitet och högskolor, utifrån sina respektive tillstånd för olika examina, ska tillhandahålla ett brett, flexibelt och förutsebart kursutbud för fristående kurser. Kurserna ska ges på avancerad nivå i fortbildnings- och vidareutbildningssyfte inom relevanta ämnesområden. Kurserna bör variera i omfattning.

9.4 Ansvar för sjuksköterskors specialisering ska fortsatt vara statens ansvar

Utredningen bedömer att ansvaret för sjuksköterskors specialisering fortsatt ska vara statligt och att utbildningar ska bedrivas som högskoleutbildning vid universitet och högskolor, samt av enskilda utbildningsanordnare.

De tre föreslagna inriktningarna som ska garanteras av staten är anestesi, intensiv- och operationssjukvård.

9.5 Avancerad klinisk specialistsjuksköterskeexamen

Utredningen föreslår att en ny yrkesexamen på avancerad nivå ska föras in i examensordningen. Examen ska ha namnet avancerad klinisk specialistsjuksköterskeexamen (AKS). Examen omfattar 120 högskolepoäng samt krav på utfärdad legitimation som sjuksköterska (180 högskolepoäng). AKS ska införas som ett nytt reglerat legitimationsyrke i patientsäkerhetslagen.

Bakgrunden till förslaget om att inrätta en ny, mer omfattande, yrkesexamen och ett nytt legitimerat yrke är förändrade behov i samhället.

AKS agerar både självständigt och i samverkan med andra professioner och diagnosticerar sjukdom och ohälsa, remitterar vid behov, behandlar och ger egenvårdsråd, undervisar och handleder kollegor och studenter samt koordinerar vårdinsatser. Enligt förslaget i betänkandet ska AKS kunna ta över vissa arbetsuppgifter som läkare har idag.

9.6 En ny examensbeskrivning för specialistsjuksköterskeexamen

Utredningen föreslår att specialistsjuksköterskeexamen med särskilt område för specialisering omfattande 60 högskolepoäng, dvs ett års heltidsstudier. Utredningens förslag omfattar anestesi-, intensiv- och operationssjukvård samt en allmän specialisering. Utredningen lyfter fram en specialistsjuksköterskeutbildning riktad mot hemsjukvården som en inriktning som lärosätena skulle kunna starta.

9.8 Hur kan samverkan mellan lärosäten och vårdgivare förbättras?

Utredningen lämnar stort utrymme för lärosäten att välja vilka inriktningar de vill erbjuda utöver de som ska garanteras. Det ställer stora krav på fungerande samverkan för utbildningarna ska vara anpassade efter behoven.

Förvaltningen har ett bra samarbete med högskolan. Nyligen tecknades ett nytt avtal gällande

verksamhetsförlagd utbildning (VFU) med Malmö universitet. En uppdragsutbildning startades på Malmö universitet i samband med att det nya hälso- och sjukvårdsavtalet med Region Skåne startade i september 2016.

9.8.2 Avtal motsvarande ALF-avtalet bör ingås mellan staten och vårdgivare

Utredningen föreslår att ett avtal ska ingås mellan staten och vårdgivare avseende verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för utbildningar som leder till specialistsjuksköterskeexamen och AKS-examen.

I utredningen föreslås namnet VULF-avtal (vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning). Avtalet skulle vara en motsvarighet för läkarutbildningens ALF-avtal (Avtal om läkarutbildning och forskning). Kopplat till detta föreslår utredningen att 200 miljoner kronor per år ska tillföras till avtalet för att främja vårdnära forskning.

9.8.4 Samverkan på nationell nivå

Utredningen föreslår att det ska inrättas ett nationellt samverkansråd inom Regeringskansliet för strategiska frågor om samverkan mellan staten och huvudmännen som rör kompetensförsörjningen för sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, barnmorskor och röntgensjuksköterskor.

Rådet ska ge regeringen möjlighet att fortlöpande få information om kompetensförsörjningen för nämnda yrkesgrupper och om frågor som rör utbildningsfrågor avseende kursutbud och dimensionering.

Kommunal hälso- och sjukvård

Utredningens utgångspunkt är i stor utsträckning landstingssjukvården. Kommunal hälso- och sjukvård bedrivs av de flesta svenska kommuner, med undantag för knappt 30 kommuner. Mot bakgrund av det anser förvaltningen att hemsjukvårdens utmaningar borde ha getts ett större utrymme.

Gränssnittet mellan landstingsfinansierad vård och kommunal hemsjukvård ser olika ut för olika kommuner. Malmö stad har ingått ett hälso- och sjukvårdsavtal med Region Skåne. Avtalet är slutet mellan Region Skåne och de skånska kommunerna. Avtalet innebär bland annat att patienter med hemsjukvård erbjuds möjlighet att skrivas in i en ny teambaserad vårdform som innebär att fler insatser kan utföras i hemmet. Regionen bidrar med läkarkompetens och kommunerna har ansvar till och med sjuksköterskekompetens. Inskrivning i vårdformen riktas i första hand mot de mest sjuka äldre. Utöver inskrivning i vårdformen med långsiktig planering av vården ingår också möjlighet till vård i hemmet till tidvis sviktande patienter.

Gränssnittet har förskjutits från landstingssjukvården till kommunal hemsjukvård och har flyttats närmare brukarna inom förvaltningens ansvarsområde. Att möta den utvecklingen där fler insatser och mer avancerad sjukvård ges i hemmet ställer nya krav på våra medarbetare inom vård och omsorg. Utvecklingen har kommit olika långt i olika kommuner, men behoven av sjuksköterskor med specialistkompetens kan förväntas öka inom området.

Förvaltningen anser att specialistinriktningar riktade mot hemsjukvården borde finnas med i de förslag till statligt garanterade specialiseringsområden som utredningen föreslår. Dagens distriktssjuksköterskeutbildning är den utbildning som i störst utsträckning finns representerad inom förvaltningens verksamheter. Motsvarande utbildning med fullt fokus på äldreomsorgen

behov hade redan idag varit önskvärd. I dagens utbildning om 75 högskolepoäng ingår även utbildning inriktad mot arbete på barnvårdscentral och skolsjukvården, vilket inte kommer vår målgrupp till del.

Förvaltningens synpunkter på remissen redovisas i förvaltningens förslag till yttrande, framför allt hade förvaltningen önskat ett större fokus på den kommunala hemsjukvården i betänkandet.

Ansvariga

Gisela Green Förvaltningschef